

TAZMİNAT DAVALARINDA CEZA ZAMANAŞIMININ UYGULANMA KOŞULLARI

Hukuk mahkemelerinde açılacak maddi ve manevi tazminat davalarında Borçlar Kanunu'nun 60/2.maddesi uyarınca uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanma koşullarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için, haksız eylemin aynı zamanda suç niteliğinde olması gerekir.
- 2) Ceza zamanaşımı daha uzun süreli olmalıdır.
- 3) Ceza davası zamanaşımının uygulanması için haksız eylemin yalnızca suç niteliğinde olması yeterli olup, eylemi işleyen hakkında ceza davası açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir.
- 4) Takibi şikayete bağlı suçlarda şikâyet süresinin geçirilmesi veya hiç şikâyetçi olunmaması durumunda dahi, ceza zamanaşımı uygulanır.
- 5) C. Savcılığı takipsizlik kararı verse dahi ceza zamanaşımı uygulanabilir.
- 6) Ceza davasının sona ermesi, ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.
- 7) Ceza zamanaşımından yararlanmak için, ceza davasına katılmak ve şikâyetçi olmak koşul değildir.
- 8) Ceza davası sürerken, hukuk davasının zamanaşımına uğraması söz konusu olamaz.
- 9) Ceza davasının hiç açılmaması durumunda, hukuk hakimi, haksız eylemin suç niteliği taşıdığını saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.
- 10) Ceza mahkemesinde delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmesi durumunda dahi, hukuk hakimi, eylemin suç oluşturup oluşturmadığını araştırarak ve suç unsuru saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.
- 11) Kamu davasından vazgeçme, hakim önünde gerçekleşmemişse, hukuk mahkemesinde açılan tazminat davasında ceza zamanaşımı uygulanır.
- 12) Ceza ehliyeti olmayanlar hakkında da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.
- 13) Mirasçılara karşı açılan davada da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.
- 14) Cezaların ertelenmesi veya özel af, uzamış (ceza) zamanaşımını etkilemez.

Görüldüğü gibi, tazminat davalarında uzamış ceza zamanaşımının uygulanması, ceza davasıyla bağlantılı olmayıp, haksız eylemin suç oluşturması yeterlidir.

Aşağıda, "ceza davasının sona ermesinin, ceza zamanaşımının uygulanmasına engel olmayacağına" ilişkin Yargıtay kararlarından birkaç örnek vereyim:

YARGITAY KARARLARI

Ceza davasının sona ermesi, ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

Eylem suç niteliğinde olup, davalı, tedbirsizlik ve dikkatsizlikle yangına sebebiyetten ceza mahkemesinde hüküm giymiştir. Bu durumda, Borçlar Kanunu'nun 60/2. ve TCK. 102/4 maddeleri uyarınca olayda uygulanması gereken zamanaşımı beş yıllık ceza zamanaşımıdır. Bir yıllık sürenin geçtiğinden söz edilerek davanın reddedilmiş olmasında isabet bulunmamaktadır.

(4.HD.11.03.1985, E.1153-K.2006)

Ceza davası kesinleştikten sonra da, uzamış ceza zamanaşımından yararlanır.

Ceza mahkemesi kararının kesinleştiği tarih ile davanın açıldığı tarih arasındaki beş yıllık süre dolmamış bulunmakla, zamanaşımı bakımından davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

(4.HD. 05.07.1983 E. 1983/6115 - K. 1983/6781)

Ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, ceza zamanaşımı süresi içinde tazminat davası açılabilir.

Uzamış ceza zamanaşımının uygulanması için, davacıların ceza davasına katılmaları koşul olmadığı gibi, ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, olay tarihinden itibaren ceza zamanaşımı süresi içinde maddi ve manevi tazminat istenebilir.

(4.HD.08.04.1999 E. 1999/1163 - K.1999/3022)

Ceza davası kesinleşmiş olsa dahi, olay tarihinden başlayarak ceza zamanaşımı süresi içinde tazminat davası açılabilir.

Dava konusu haksız eylem olup, davalılar davacılar hakaret etmişler; bu nedenle ceza dosyasında cezalandırılmışlar ve karar Yargıtay onamasından geçerek kesinleşmiştir.

Borçlar Kanunu'nun 60/2.maddesinde eylem aynı zamanda ceza hukuku alanında da bir suç oluşturuyorsa o suç için öngörülen ceza zamanaşımı süresi uygulanır. Dava konusu eylem için TCK. 102/4.maddesinde belirtilen ceza zamanaşımı beş yıldır. Bu sürenin başlangıç tarihi ise TCK.103.maddesi hükmüne göre olayın gerçekleştiği tarihtir. Davanın uzamış (ceza) zamanaşımına tabi olduğu ve zamanaşımı gerçekleşmediği halde davanın zamanaşımı yönünden reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

(4.HD.08.02.2001, E.2000/10138 -K.2001/1232) (Yargı D.2001/9-66)

Ceza davasının sona ermiş olması, işleyen ve sürücü hakkında uzamış ceza zamanaşımının uygulanmasını ortadan kaldırmaz.

(4.HD.23.01.2003 E.2002/9945 - K.2003/760)

Kamu davası hiç açılmamış ise, o davaya katılmadığı gerekçesiyle zamanaşımı süresinin kısaltılması düşünülemeyeceği gibi, açılmış olup ta tazminat davasından önce sonuçlanmış bir ceza davasına sonradan katılmanın olabileceği de düşünülemez.

(4.HD.16.12.2002 E.2002/9658 - K.2002/14127)